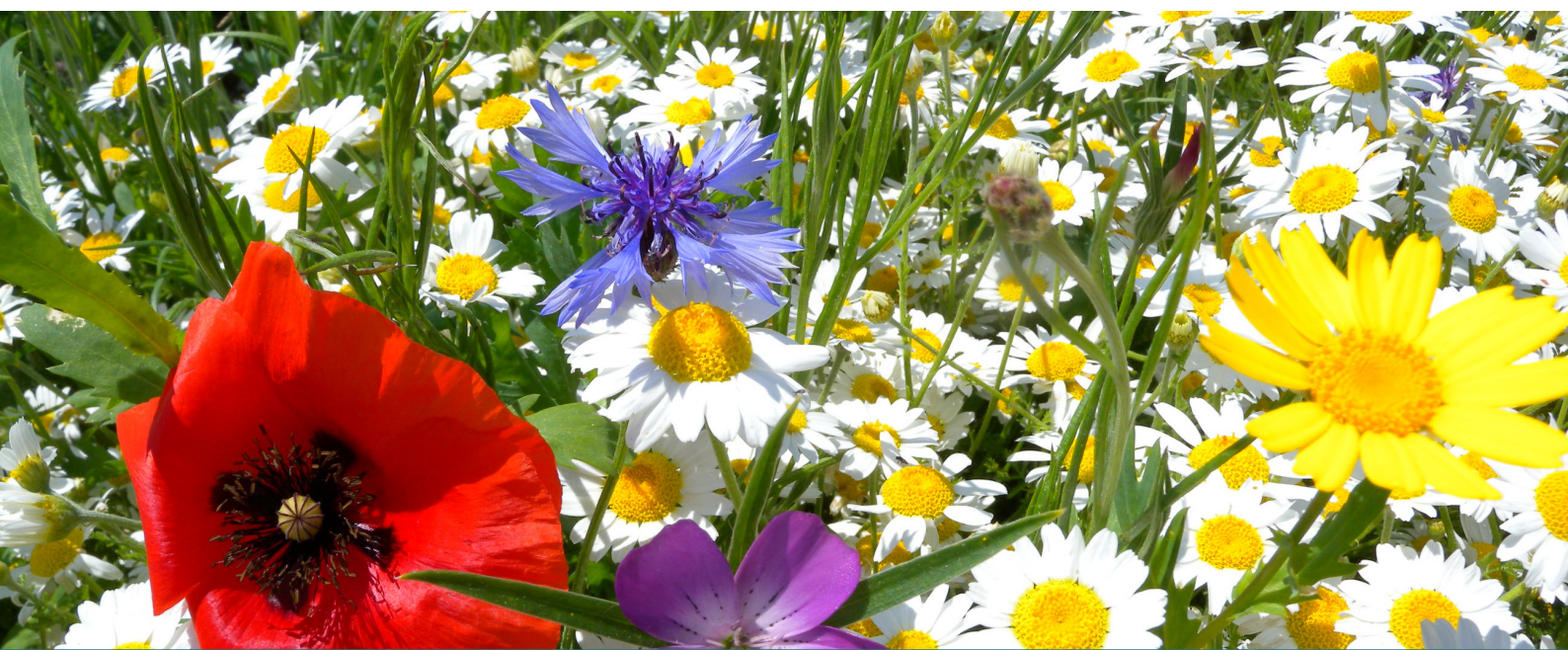

AKO ZVÝŠIŤ BIODIVERZITU V MESTSKÝCH ZÁHRADKÁRSKÝCH OSADÁCH?

Výzva

Mestské záhrady poskytujú výbornú príležitosť pre ľudí - byť v kontakte s prírodou a zvýšiť biodiverzitu v mestách. Biodiverzita – rozmanitosť druhov živočíchov a rastlín, životných prostredí a genetických zdrojov – by mala byť v mestských záhradách rozmanitá. Biodiverzita zvyšuje vhodnosť mestského prostredia pre ľudí, zvieratá a rastliny, a jej zachovanie vyžaduje zapojenie všetkých skupín v mestách. Množstvo ekosystémových služieb na biodiverzite priamo závisí. Keďže má záhradkárčenie veľký potenciál pre zvýšenie mestskej biodiverzity ako súčasť zelenej infraštruktúry, záhradkári a tvorcovia rozhodnutí by si mali byť vedomí, ako ju dosiahnuť. Hlavnými výzvami sú:

- Ako môžu záhradkári prispieť k podpore rozmanitosti rastlín, živočíchov a biodiverzity v záhradkárskych osadách?
- Aké sú najlepšie spôsoby pre obohatenie biodiverzity prostredníctvom záhradného manažmentu?
- Ako môžu samosprávy podporiť biodiverzitu – priateľské mestské záhrady?

Tieto otázky naznačujú, že mestskí záhradkári patria potenciálne medzi najlepších správcov prírody v mestách a že mestské záhradné osady (MZO) môžu hrať špecifickú rolu v skvalitňovaní a zachovaní mestskej biodiverzity.

Obrázok 2 – Produkcia kompostu pomáha zlepšovať kvalitu pôdy v MZO a zlepšiť biodiverzitu. Foto: Francesca Bretzel

Obrázok 3 – Divoké kvety pridávajú farby a chuť do šalátov. Foto: Francesca Bretzel

Odkaz pre záhradkárov

- Vysoká biodiverzita zvyšuje adaptáciu mestských záhrad a odolnosť voči environmentálnym zmenám.
- Biodiverzita napomáha pestovaniu organických produktov.
- Včely a divé opeľovače je potrebné chrániť, pretože posilňujú potravinové siete, lákajú iné druhy a zvyšujú poľnohospodársku produkciu.
- Miestne, tradičné kultivary pomáhajú podporovať a udržiavať genetickú diverzitu, majú lepšie predpoklady k prežitiu a výbornú chuť a tiež pomáhajú záhradkárom produkovať rôzne potravinové variety a uchovanie vidieckych tradícií.
- Používanie divých, prirodzených rastlinných druhov napomáha zlepšovať pôdne vlastnosti ako úrodnosť a štruktúra.
- Najinvasívnejšie buriny by mali byť záhradkármi kontrolované – preferujú organické metódy.
- Jazero, prameň, konáre stromov a odumreté drevo priťahujú vtáky a iné voľne žijúce živočíchy.
- Preferuje sa recyklácia a znovu využitie prírodných materiálov (voda, pôda, kompost, drevo)

Odporúčanie

- Vytvoriť menšie plochy pre voľne žijúce živočíchy a rastliny.
- Vytvoriť úkryty a búbky pre vtáky, netopiere, včely a iné živočíchy.
- Zvýšiť biodiverzitu používaním jedlých, okrasných a pôvodných rastlinných druhov.
- Pestovať lokálne, tradičné kultivary – dajú sa ľahko rozmnožovať.
- Vytvoriť si vlastné organické zásoby semien a zamieňať ich s ostatnými záhradkármi.
- Nájsť záhradných poradcov a zapojiť sa do organizácie, ktorá pomáha pri organickom záhradkárčení.
- Používať organické, bio-dynamické alebo permakultúrne techniky, do pôdy pridávať iba organický materiál.
- Naučiť sa rozpoznávať rastliny a živočíchy na svojom území.
- Pôvodné a introdukované druhy sa môžu v záhrade spontánne objaviť, niektoré z nich môžu byť jedlé alebo jednoducho môžu zvýšiť biodiverzitu.
- Kontrolovať buriny s použitím prírodných prostriedkov, vyhnúť sa pesticídom.
- Zbierať dažďovú vodu do barelov alebo kontajnerov a vytvoriť jazierko.

Ďalšie informácie

Užitočné linky

<http://www.rooftopvegplot.com/>

<https://www.incredible-edible-todmorden.co.uk/>

<http://www.nsalg.org.uk/>

<http://www.ruleworks.co.uk/veg-edible/index.htm>

http://www.wildoxfordshire.org.uk/wp-content/uploads/2014/11/Wildlife_on_allotments.pdf

Referencie

Thompson, K. (2007). Compost the natural way to make food for your garden. New York: Dorling Kindersley

Obrázok 4 – Záhradkárčenie poskytuje priamu skúsenosť s biodiverzitou, Scuola Primaria Natali, Livorno, Taliansko. Foto: Francesca Bretzel

Obrázok 5 – Syrphoidea1. Foto: Francesca Bretzel

Odkaz pre tvorcov politiky

- Mestské záhradkárské osady by mali byť propagované v územnom plánovaní a v rozhodovaniach o funkčnom využívaní plôch, pretože sú významnou časťou mestskej ekologickej siete, ktorá spája fragmenty zelene v meste a podporuje mestskú faunu a flóru.
- Vnímanie biodiverzity môže mať terapeutické účinky, zvyšuje pocit blaha.
- Mestské záhrady naprieč mestom môžu mať rôzne ciele, čo sa týka ich biodiverzitého zamerania.
- Mestské záhrady môžu slúžiť ako miesta pre ex – situ zachovanie špecifických divých rastlín a živočíšnych druhov a tiež ako genetická banka tradičných druhov hodnotných pre ľudskú komunitu a mestskú históriu.
- Mestská diverzita a sociálne interakcie sú často spojené s biodiverzitou, čo sa záhradnej produkcie týka, a tak záhradkárčenie zvyšuje biodiverzitu – spája komunitné hodnoty v mestách.

Zhrnutie

- Podporiť záhradkárov a ich komunitné asociácie k rozvíjaniu biodiverzity kreatívnym a k prostrediu priateľským spôsobom.
- Podporiť vzdelávanie a informovanie záhradkárov, ako sú kurzy organického záhradkárstva a vyhýbanie sa prídavným chemickým materiálom.
- Podporovať médiá a sociálne siete, šíriť informácie a pomáhať záhradkárom identifikovať rastlinné a živočíšne druhy, monitorovať biodiverzitu v záhradách. Prostredníctvom týchto sietí spájajú záhradkárov, neziskové asociácie, environmentalistov, odborníkov, a využívať informačno-komunikačné technológie v samospráve.
- Zvýšiť interakciu medzi záhradkármi, správcami údržby verejných parkov a ostatných sektorov zaoberajúcich sa biodiverzitou v meste. Záhradkári môžu vďaka svojim vedomostiam fungovať ako správcovia.
- Zvyšovať povedomie o význame záhradkárčenia a dôležitosti biodiverzity na školách, v komunitných centrách, akciách pre verejnosť, atď.
- V nových záhradách nastaviť pravidlá, ktoré podporia biodiverzitu.

Ďalšie informácie

Užitočné linky

<http://www.ruaf.org/>

<http://www.gardenorganic.org.uk/>

<http://www.hullhistorycentre.org.uk/discover/hbp/actionplan/habitatactionplans/gardens.aspx>

Referencie

Altieri M.A., Merrick L. (1987). In situ conservation of crop genetic resources through maintenance of traditional farming systems. *Economic Botany*, 41, 86-96.

Blaauw B.R., Isaacs R. (2014). Flower plantings increase wild bee abundance and the pollination services provided to a pollination-dependent crop. *J Appl Ecol* 51:890-98

Goddard M.A., Dougill A.J.H., Benton T.G. (2010). Scaling up from gardens: biodiversity conservation in urban environments. *Trends EcolEvol* 25:90-98

¹**Syrphoidea** – podieľajú sa na opeľovaní a biologickej kontrole v záhradách.

AUTORI

Ari Jokinen, University of Tampere, Fínsko

Francesca Bretzel, CNR Institute for Ecosystem Study - Pisa, Taliansko

Ligita Baležentienė, Aleksandras Stulginskis University, Litva

PREKLAD

Roberta Štěpánková, SPU v Nitre, Slovensko, roberta.stepankova@uniag.sk

Veronika Vaculová, SPU v Nitre, Slovensko, veronika.vaculova@uniag.sk

INFO SÉRIA | VYDANIE 1 V. SLOVENSKÝ JAZYK | DÁTUM ONLINE PUBLIKOVANIA 1.12. 2016

COST (European Cooperation in Science and Technology) is a pan-European intergovernmental framework. Its mission is to enable break-through scientific and technological developments leading to new concepts and products and thereby contribute to strengthening Europe's research and innovation capacities.

www.cost.eu

COST is supported by the EU Framework Programme Horizon 2020

Acknowledgement

This factsheet is based upon work from COST Action TU1201 Urban Allotment Gardens in European Cities, supported by COST (European Cooperation in Science and Technology)

www.urbanallotments.eu

Join urban gardens in Europe

<https://www.facebook.com/groups/825421310826607/>